

SOCILOGIA DE L'EMPRESA

- Llicenciatura en Sociologia
 - Universitat Autònoma de Barcelona
 - Curs: 1995-1996
 - Professor: Andreu Lope
-

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura complementa i tracta en el terreny de l'empresa els continguts, més generalistes i globalitzadors, d'altres dues assignatures de l'itinerari: Sociologia del Treball i Sociologia de les Organitzacions. Així, vol fer conèixer les línies d'actuació que segueixen avui les empreses, tant en la seva vessant productiva com en els mecanismes d'organització del treball i de gestió de la mà d'obra. Pretén, també, vincular aquesta actuació amb les perspectives teòriques sobre organització que, a l'empresa, donen sentit a les esmentades actuacions. Amb això, es vol cobrir un objectiu prioritari: conèixer els fonaments teòrics que sustenten l'anàlisi dels canvis al món de l'empresa i del treball i, especialment, presentar dades i experiències per contrastar aquestes anàlisis amb la realitat empresarial.

AVALUACIO: Durant el curs es realitzarà un treball pràctic (en grup) que tindrà una incidència del 20% sobre la nota final. El 80% d'aquesta nota derivarà d'una prova escrita individual. La participació a les classes (amb mecanismes que s'indicaran a l'inici del curs) influirà positivament sobre la nota final.

BIBLIOGRAFIA: En el programa s'hi detalla bibliografia específica per cada tema. A l'abordar-los es facilitarà material en forma de fotocopies per cadascun d'ells. Com a textos orientatius del conjunt del temari es recomanen:

- LUCAS, A. (dir.) (1994): Sociologia para la empresa, McGraw Hill, Madrid.
- FINDEL, L. (1994): La organización social del trabajo, Pirámide, Madrid.

P R O G R A M A

TEMA I

L'ANÀLISI SOCIOLÒGIC DE L'EMPRESA.

- Origen, evolució i objecte de la Sociologia Industrial. La Sociologia de l'Empresa.
- L'empresa com a organització i institució social.
- L'empresa com a sistema obert. Els principals elements de l'entorn i la seva incidència sobre l'empresa.
- L'anàlisi de l'empresa i de les relacions socials en el seu interior: consens i conflicte en les relacions de treball.

Bibliografía:

- EDWARDS, P.K. (1990): El conflicto en el trabajo. Un análisis materialista de las relaciones laborales en la empresa, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- GARMENDIA, J.A. (1987): "La empresa como organización e institución", a Garmendia, J.A. i d'altres: Sociología industrial y de la empresa, Aguilar, Madrid.
- GARMENDIA, J.A. y PARRA, F. (1993): Sociología Industrial y de los Recursos Humanos, Tauros, Madrid.
- HYMAN, R. (1981): Relaciones industriales, Blume, Madrid.

TEMA II

LES ACTUALS ESTRATEGIES EMPRESARIALS DAVANT ELS REQUERIMENTS DE L'ENTORN.

- La crisi del model taylorista-fordista: causes i efectes sobre l'activitat empresarial.
- Recomposició del procés productiu i estratègies de flexibilitació.
- Formes de flexibilitat: flexibilitat interna i externa.
- La innovació tecnològica com a factor de flexibilitat i de transformacions al treball i a l'organització de l'empresa.
- Noves estratègies empresarials i nous mètodes de producció. Descentralització productiva i redescobriments de la petita empresa. Estratègies de xarxes, districtes industrials i divisió del treball entre empreses.
- L'especialització flexible i el toyotisme: nous paradigmes d'actuació empresarial alternatius al fordisme?

Bibliografía:

- AAVV (1991): "¿Neofordismo o especialización flexible?", a Sociología del Trabajo (monogràfic, extra)
- BARIANO, J. (1993): "Las peculiaridades del fordismo español", a Cuadernos de Relaciones Laborales nº 3.
- CORIAT, B. (1983): El taller y el cronómetro, Siglo XXI, Madrid.
- CORIAT, B. (1994): Pensar al revés, Siglo XXI, Madrid.
- CASTILLO, J.J. (1989): La división del trabajo entre empresas, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- HYMAN, R. i STREECK, W. (1993): Nuevas tecnologías y relaciones industriales, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- KERN, H. i SCUMANN, M. (1989): El fin de la división del trabajo, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- OCDE (1987): Flexibilidad y mercado de trabajo, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- OHNO, T. (1991): El sistema de producción Toyota, Gestión 2.000, Barcelona.
- PIORE, M. y SABEL, CH. (1990): La segunda ruptura industrial, Alianza, Madrid.
- REGINI, M. (comp.) (1988): La sfida della flessibilità, Franco Angeli, Milan.
- WOOD, G. (1989): The transformation of work, Unwin Hyman, Londres.

TEMA III

ESTRATEGIES EMPRESARIALS I NOVES FORMES D'ORGANITZACIO DEL TREBALL I DE GESTIO DE LA MA D'OBRA

- Les noves formes d'organització del treball: ampliació i enriquiment de les tasques, mobilitat funcional, grups autònoms de treball, cercles de qualitat, etc. Experiències i límits.
- Les noves formes de gestió de la mà d'obra. El model "orgànic" i la revalorització dels recursos humans.
- Qualitat, innovació tecnològica i implicació en el treball.
- Les noves necessitats de qualificació en el treball.
- El debat sobre qualificació/desqualificació del treball. La importància de la formació a l'empresa.

Bibliografia:

- AAVV (1990): Educación, formación y empleo en el umbral de los noventa, a Revista de Educación nº 293 (monográfico).
- AAVV (1990): Nuevas Tendencias de Gestión de Recursos Humanos, Universidad de Deusto, Bilbao.
- BUTERA, F. (1988): Dalle occupazioni industriali alle nuove professioni, Franco Angeli, Milan.
- CASTILLO, J.J. (comp.) (1988): Las nuevas formas de organización del trabajo. Ministerio de Trabajo, Madrid.
- CASTILLO, J.J. (1991): La automatización y el futuro del trabajo, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- CORIAT, B. (1993): El taller y el robot, Siglo XXI, Madrid.
- LOPE, A. (1994): Innovació tecnològica: Ocupació, gestió de la mà d'obra i canvis organitzatius a les empreses, Fundació Jaume Bofill, Barcelona.
- LOPE, A i MARTIN, A. (1993): "Cambio técnico y recualificación: Formación y adquisición de las cualificaciones en la empresa. Un estudio de casos", a Sociología del Trabajo nº 19.
- FRIDA, B. (1987): Viejas y nuevas formas de organización del trabajo", a Garmendia, J.A. i d'altres, Sociología industrial y de la empresa, Aguilar, Madrid.
- SANCHIS, E. (1989): "Cambio técnico y cualificaciones laborales", a Sistema nº 90.
- WATSON, T. (1995): Trabajo y sociedad, Hacer, Barcelona.

TEMA IV

ELS SUPORTS TEORICS DELS CANVIS EN L'ORGANITZACIO I EN LA GESTIO: PERSPECTIVES SOBRE ORGANITZACIO I EMPRESA

- L'"Organització Científica del Treball" com a suport del model "mecànic" taylorista-fordista.
- L'escola de les "Relacions Humanes": crítica o complement al taylorisme?. La vessant formal i informal de l'organització.
- Els models de la motivació en el treball.
- Els suports del model "orgànic": La perspectiva socio-tècnica i els models estructuralistes.
- Les tendències cap a una organització implicadora, participativa i flexible.

Bibliografía:

- BONAZZI, G. (1994): Historia del pensamiento organizatiu, Eumo, Vic.
- HERZBERG, F. (1980): "Una vez más: ¿cómo motivar a los trabajadores.?", a Motivación (Deusto) nº. 5.
- MATEU, M. (1984): La nueva organización del trabajo, Hispano Europea, Barcelona.
- MINTZBERG, H. (1984): La estructuración de las organizaciones, Ariel, Barcelona.
- MINTZBERG, H. (1992): El poder en las organizaciones, Ariel, Barcelona.
- GARMENDIA, J.A. I PARRA, F. (1993): op. cit.
- MOUZELIS, N. P. (1991): Organización y burocracia, Península, Barcelona.
- SAINSAIEU, R. (1987): Sociologie de l'organisation et de l'entreprise, Press de la Fondation Nationale des Sciences Politiques & Dalloz, París.
- TRIST, E. (1988): "La evolución de los sistemas sociotécnicos", a Castillo, J.J., op. cit.

TEMA V

DISCURSOS I REALITATS: LIMITS DELS CANVIS ORGANITZATIUS I DE GESTIO EN LES EMPRESSES.

- Les noves tendències: Implicació i participació versus integració i subordinació.
- El concepte de cultura de l'empresa: la seva relació amb les estratègies d'implicació/integració.
- Formes de participació dels assalariats en l'empresa i en el treball: experiències i límits.
- La qualificació i la formació en els diversos col·lectius de treballadors: estratègies de requalificació i de dualització; estratègies d'implicació i d'exclusió.

Bibliografía:

- GARMENDIA, J.A. (1990): Desarrollo de la organización y cultura de la empresa, ESIC, Madrid.
- GORZ, A. (1995): Metamorfosis del trabajo, Sistema, Madrid.
- HECKSCHER, CH.C. (1993): El nuevo sindicalismo. La participación del trabajador en la empresa en transformación, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- MARTIN, A. i LOPE, A. (1994): "Dinámica de las cualificaciones y políticas de recursos humanos", a Economía y Sociología del Trabajo nº 21-22.
- OSTERMAN, P. (comp.) (1991): Los mercados internos de trabajo, Ministerio de Trabajo, Madrid.
- OIT (1991): La participación de los trabajadores en la empresa, OIT, Ginebra. no al todo
- RECIO, A. (1987): "Trabajadores desiguales", a Mientras Tanto, nº 28 y 29.